

Пурнак В.П.

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

УПРАВЛІНСЬКІ ПІДХОДИ У ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНИХ ОСВІТНЬО-ВИХОВНИХ ПРОЦЕСІВ СЕРЕД СЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Виховання службовців Національної гвардії України повинно базуватися на сукупності ідей, переконань, почуттів, спрямованих на сталий розвиток, гарантування духовно-моральної, економічної, громадянської безпеки суспільства, держави та на активну діяльність із задоволення духовних і матеріальних потреб кожного громадянина. Сутність самого виховання базується на ціннісних орієнтаціях, у системному плані їх можна уявити порівняно самостійними групами. Загальнолюдські цінності, пов'язані насамперед із духовно-моральною сферою, виступають передумовами ефективного вирішення завдань суспільного виховання.

До процедури виховання входить безліч професійних цінностей, які накопичуються і розкриваються в кожній сфері професійної діяльності у вигляді поваги до виконання своїх обов'язків. Виховання службовців Національної гвардії проявляється у сумісній діяльності командирів і підрозділів гвардії із впливу на свідомість, почуття та волю з метою формування і розвитку особистості. У процесі виховання важливо враховувати і цілеспрямовано використовувати особистісні цінності, якісні характеристики особи, за якими визначається рівень суспільної відповідальності. За конкретними вчинками, поглядами, переконаннями, життєвими позиціями, емоційними проявами оцінюється поведінка службовця Національної гвардії України.

У вихованні важливі особистий приклад командира, цілеспрямоване використання різноманітних видів навчальних занять і проведених виховних заходів, матеріальна забезпеченість і соціальна справедливість, використання стимулювальних засобів і методів впливу. Визначальними також є створення необхідних умов для виконання службового обов'язку та систематична і цілеспрямована робота з патріотичного самовдосконалення через самоосвіту й самовиховання. Основні напрями виховання національних гвардійців та управління підрозділом під час виконання службових завдань реалізуються за допомогою конкретних прийомів і способів дій.

Для цього необхідно підібрати позитивні приклади зі службового досвіду, нові тактичні прийоми дій національних гвардійців, що зарекомендували себе на практиці, навести приклади ефективного використання спеціальних засобів. При цьому варто пам'ятати, що зазначені дії уточнюються, залежно від ситуації, і в них вносяться необхідні зміни. Таким чином, ефективне використання службового досвіду дозволить поєднати теорію і практику виконання службових завдань, навчить службовців Національної гвардії аналізувати професійну діяльність підрозділів.

Важливо також усвідомлювати передумови успішного виконання завдань і недоліки та впроваджувати методи дій Національної гвардії, що необхідні під час виконання поставлених завдань і добре зарекомендували себе на практиці. Виховання службовців Національної гвардії – питання комплексне, що охоплює різні змістовні, організаційні, методичні, колективні та особистісно-психологічні аспекти діяльності всіх структур Нацгвардії, командирів, начальників, різних категорій вихователів. Виховання службовців Національної гвардії повинне вдосконалюватися з використанням усього різноманіття методів, засобів і форм виховного впливу.

Ключові слова: управлінські підходи, формування, Національна гвардія, освітньо-виховні процеси, громадський порядок, службовці, сучасний стан.

Постановка проблеми. Професійна діяльність службовців Національної гвардії України носить особливий характер, що виявляється у високій відповідальності особового складу, а виконання

службових обов'язків часто пов'язане з екстремальними умовами і сильним впливом негативних факторів зовнішнього середовища [18]. Для визначення здатності службовців Національної

гвардії до негативних навантажень зовнішнього середовища мають проводитися заходи професійного виховання. Основною метою виховання службовців Національної гвардії є не лише здобуття професійних знань, умінь і навичок, а й розвиток здатності зберігати врівноважений психологічний стан за складних умов. При цьому важливо і необхідно враховувати ті реальні трансформаційні зміни, які відбулися та відбуваються в державі й суспільстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Згідно з твердженнями сучасних дослідників під вихованням розуміється сукупність адаптаційних процесів, інтегрованість службовців Національної гвардії в сенсі збереження узгодженості основних функцій особистості, стабільності їх реалізації [4]. Наразі до службовців Національної гвардії висуваються більш високі вимоги, ніж раніше, ця тенденція зумовлена не лише подіями, що відбуваються ззовні, але й сучасними поглядами на освітньо-виховну діяльність, за якої службовці Національної гвардії є активними її суб'єктами, котрі беруть участь у вирішенні різних дидактичних завдань [16]. Трансформація діяльності підрозділів Національної гвардії, форм і способів дій під час виконання службових завдань вимагає розширення рівня теоретичних знань і підвищення практичних навичок у сфері охорони громадського порядку.

Постановка завдання полягає в обґрунтуванні управлінських підходів у трансформації сучасних освітньо-виховних процесів серед службовців Національної гвардії України.

Виклад основного матеріалу дослідження. За сучасних умов важливими стають вимоги до якості виховання, що постійно зростають та спрямовані на забезпечення основних цілей підвищення якості виховання службовців Національної гвардії з предметів професійної підготовки. Зважаючи на завдання системи виховання та фактори, що визначають організацію, зміст і методику забезпечення якості підготовки службовців Національної гвардії, нові кваліфікаційні вимоги важливі як ніколи [10]. Національна гвардія, як відомо, є силовим механізмом державної політики, а керівний склад – інструментарієм публічного управління в середовищі службовців Національної гвардії.

Реалії не раз доводили залежність рівня підготовленості службовців Національної гвардії від професійного рівня командирського корпусу. Важливими компетенціями є вміння правильно обирати найбільш ефективні методи і засоби

навчання, що забезпечують високу якість засвоєння навчального матеріалу службовцями Національної гвардії, і, що особливо важливо, вміння самостійно здобувати знання, розвивати аналітичне мислення та творчі здібності за допомогою використання інтенсивних методів навчання [14].

Психологічна стійкість є складною та ємкою якістю особистості, вона поєднує цілий комплекс здібностей, широке коло різнопланових явищ. У практиці службової діяльності одним із найбільш важливих питань виховання є психологічна підготовка службовців Національної гвардії. Така підготовка особового складу здійснюється в процесі службової діяльності за допомогою відпрацювання певних елементів психологічного виховання службовців Національної гвардії [9]. Отже, йдеться про системність головних життєвих принципів і цілей, домінуючих мотивів, способів поведінки, реагування за типових ситуацій.

У плани проведення занять включаються елементи психологічного виховання особового складу за допомогою формування моделі майбутніх дій. Під час організації виховання службовців Національної гвардії необхідно звернути увагу на таку якість, як стійкість до негативних впливів зовнішнього середовища. Відсутньою ланкою в комплексі професійної підготовки виступає навчання методів саморегуляції психологічних станів, що дозволяє здійснити зміцнення особистісної стійкості. Тому у вихованні службовців Національної гвардії рекомендовані доцільність і можливість навчання методів саморегуляції [12].

Вирішальну роль у підготовці службовців Національної гвардії відіграють внутрішні чинники, оскільки вони насамперед забезпечують необхідний рівень викладання та професійної підготовки в умовах формування військ Національної гвардії України [2]. Основними внутрішніми факторами, що впливають на виховання та підготовку службовців Національної гвардії, є висока моральність, глибокі знання дисципліни, що викладається, володіння сучасними освітніми технологіями, набуття методичних навичок і педагогічної майстерності у використанні навчально-матеріальної бази.

Під час аналізу негативного досвіду мають ставитися питання про негативні наслідки, які настали в процесі виконання поставленого завдання, про обставини, що призвели до негативних наслідків під час його виконання, та про відповідні дії для подальшого уникнення негативних наслідків. З огляду на те, що завдання і навчальні цілі залежать від виду занять, то й методика на

кожному з них буде мати свої особливості [1]. Водночас рекомендується використовувати службові приклади, які б підкреслювали відмінності між теорією і практикою виконання службових завдань Національною гвардією. Під час проведення занять потрібно вирішити завдання розвитку у службовців Національної гвардії тактичного мислення, сприяти активізації пізнавальної діяльності, формуванню в них аналітичних навичок.

Приклади зі службового досвіду можуть становити основу для освітньо-виховної діяльності, бути обґрунтуванням теоретичних положень, що регламентують службову діяльність Національної гвардії. Важливими є здатність доведення навчального матеріалу в доступній формі для розуміння і максимального засвоєння та вміння навчати службовців Національної гвардії відповідно до сучасних вимог [7]. У період підвищення якості викладання і його методичного зростання велике значення має участь колективу підрозділу Національної гвардії в цьому процесі, повноцінне використання системи підготовки, виробленої багаторічним досвідом. Окремі чинники формують високий рівень професійної підготовленості службовців Національної гвардії із службово-професійних дисциплін, який неможливий без достатньої базової загальноосвітньої підготовки та бажання на високому рівні засвоювати навчальну програму.

Основна проблема полягає в тому, що після закінчення занять всі службовці Національної гвардії повинні мати необхідний рівень засвоєння навчального матеріалу [5]. Виховна діяльність, вдосконалення її форм застосування і способів дій під час виконання службових завдань, нормативно-правова база вимагають і вдосконалення якості викладання. Виникає гостра потреба у пошуку нових управлінських підходів і методів навчання, які дозволять більш якісно забезпечити виконання кваліфікаційних вимог, що висуваються до Національної гвардії за сучасних умов.

Розглядаючи найбільш актуальні проблеми щодо якісної підготовки службовців Національної гвардії, слід відзначити, що проблемних питань значно більше: одні змінюються, інші вирішуються, з'являються нові. Наразі неможливо повністю керуватися попередніми уявленнями про процес викладання службовцям Національної гвардії, необхідно постійно шукати нові форми і методи роботи, своєчасно виявляти про-

блеми й оперативно їх вирішувати [3]. Кількість чинників, що впливають на якість виховання і підготовки, колосальна, і що більше їх буде враховано, то вищою буде якість освітньо-виховної діяльності й рівень підготовленості національних гвардійців.

Високі вимоги до організації освітньо-виховного процесу змушують більш критично ставитися до оцінювання своєї діяльності, бачити недоліки в навчальній і виховній роботі зі службовцями Національної гвардії, налагоджувати та вдосконалювати механізм досягнення результату якісної підготовки [8]. Під час роботи необхідно ретельно продумувати матеріально-технічне забезпечення і грамотно його використовувати на заняттях, навчати службовців Національної гвардії самостійно шукати необхідну інформацію, працювати з літературою та іншими довідковими матеріалами.

Висновки. Одним із головних завдань під час організації освітньо-виховної діяльності є забезпечення нерозривного зв'язку навчального процесу з практикою виконання професійних завдань службовцями Національної гвардії. Умовою для реалізації такого завдання є обов'язкове застосування службового досвіду під час проведення занять з професійних дисциплін загальної та методичної підготовки, що досягається дотриманням низки методичних рекомендацій. Необхідно пам'ятати, що підготовка службовців Національної гвардії організована з урахуванням основних напрямів досвіду виконання службових завдань та тенденцій у розвитку технічного оснащення.

Під час проведення практичних і групових занять необхідно формувати у службовців Національної гвардії навички організації й керування підрозділом у процесі виконання службових завдань, відпрацьовувати конкретні прийоми і способи дій реагування. Методично грамотне використання службового досвіду під час занять навчить службовців Національної гвардії аналізувати службову діяльність підрозділів, бачити передумови успішного виконання завдань й їх недоліки, вірно використовувати та впроваджувати в навчання майбутні дії, які необхідні під час виконання поставлених завдань й які добре зарекомендували себе на практиці, дозволить підготувати і виховати національного гвардійця, здатного виконувати службові завдання за найскладніших умов.

Список літератури:

1. Алещенко В.І. Офіцерська корпоративність: стан єдності чи єдність долі? *Військо України*. 2009. № 1. С. 4–7.
2. Біла книга-2018: Збройні сили України / Міністерство оборони України, 2019. 170 с.
3. Богуцький П.П. Військове право України: джерела, структура та розвиток : монографія. Одеса : Фенікс, 2008. 188 с.
4. Військова педагогіка у професійній діяльності офіцера і сержанта : навчальний посібник / О.В. Бойко та ін. Ч. 2 «Методика та системи виховання військовослужбовців». Львів : АСВ, 2012. 369 с.
5. Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних сил України. Ч. 3 «Взвод, відділення, екіпаж». Київ, 2016. 224 с.
6. Військова служба правопорядку: історія створення, сьогодення та перспективи розвитку. Житомир : Полісся, 2012. 124 с.
7. Думанський Ю.А. Курс психологічної підготовки особового складу військ Збройних сил України : (КРС 01.313.004-2013 (01)), 2013. 201 с.
8. Суїциди в Збройних силах України: аналіз та напрями їх запобігання / А.П. Казмірчук та ін. *Проблеми військової охорони здоров'я*. 2017. Вип. 47. С. 310–319.
9. Каменюк Ю.В. Формування патріотизму воїна Збройних сил України: сучасний стан та шляхи покращення. *Вісник Національного університету оборони України*. 2014. № 3. С. 223–229.
10. Ковтун Ю.В. Патріотичне виховання військовослужбовців як основа становлення української національної еліти. *Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка*. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. № 1 (83). С. 28–32.
11. Методичні рекомендації з організації психологічного вивчення військовослужбовців, призваних за мобілізацією, у навчальних центрах (частинах) Збройних сил України. Київ, 2016. 30 с.
12. Про вдосконалення діяльності органів військового управління з метою покращення морально-психологічного стану, військової дисципліни і правопорядку у Збройних силах України : Директива начальника Генерального штабу Збройних сил України від 4 листопада 2015 р.
13. Психологічне забезпечення у збройних силах зарубіжних країн : навчальний посібник. Київ : НУОУ ім. І. Черняхівського, 2017. 132 с.
14. Романовський Я.Я. Діяльність науково-педагогічних працівників щодо військово-патріотичного виховання та формування психофізіологічних рис курсантів вищих військових навчальних закладів. *Молодіжний науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки*. 2009. № 2. С. 13–15.
15. Федоренко В.В. Тероризм у глобалізованому світі та роль армії у боротьбі з ним. *Філософія, релігія та культура у глобалізованому світі* : матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної конференції, м. Житомир, 23 листопада 2015 р. Житомир : О.О. Євнюк, 2015. С. 175–177.
16. Фінін Г.І. Інформаційні технології в громадянському, патріотичному та військово-патріотичному вихованні. *Науковий вісник. Серія «Філософія»*. Харків : ХНПУ, 2012. Вип. 39. С. 204.
17. Чорний В.С. Військова організація і держава в контексті трансформації українського суспільства: проблеми і перспективи. *Українознавство*. 2010. № 3. С. 134–139.
18. Шульгін В.В. Новелізація військово-службового законодавства України в особливий період як спосіб ефективності його реалізації. *Право UA*. 2017. № 1. С. 41–45.

Purnak V.P. MANAGEMENT APPROACHES TO THE TRANSFORMATION OF MODERN EDUCATION AND SPIRITUAL PROCESSES AMONG UKRAINIAN NATIONAL GUARDSMEN

The training of National Guard officers must be based on a set of ideas, beliefs and attitudes aimed at steel development, ensuring moral and spiritual security, in this sense, it is the ability of the state and society to develop and maintain the spiritual, moral and material needs of each citizen. The essence of education itself is based on value orientations, systematically they can be regarded as relatively self-contained groups. The values of society as a whole, primarily related to the spiritual and moral sphere, act as a prerequisite for the effective fulfilment of social education tasks. The training procedure includes a multitude of professional values that are accumulated and manifested in each area of professional activity in the form of a commitment to the performance of one's duties.

The education of National Guard personnel is manifested in the combined efforts of commanders and units of the National Guard to influence intelligence, attitudes and will with the aim of shaping and developing the individual. In the process of education it is important to take into account and purposefully use individual values, the quality characteristics of the person, which determine the level of social responsibility. The behaviour of a National Guard officer is assessed by his or her specific behaviour, attitudes, convictions, attitudes and

emotional manifestations. In training, the commander's personal example, purposeful use of various types of training and educational activities, material security and social justice, and the use of stimulating means and methods of influence are important. It is also important to create the necessary conditions for fulfilment of the service duties, systematic and goal-oriented work on patriotic self-improvement through self-education and self-education.

The main areas of the National Guard's training and management of the unit when carrying out service tasks are implemented through specific techniques and ways of doing things. This requires selecting positive examples from the service experience, new tactical techniques of national guardsmen that have proven themselves in practice, examples of effective use of special means. It should be remembered that the specified actions are specified and modified as necessary depending on the situation. Thus, the effective use of service experience will allow linking the theory and practice of performance of service tasks, training the National Guard officers to analyze the professional activities of the units.

It is also important to inform the reasons for successful performance of tasks and shortcomings and to implement the National Guard's methods of action, which are necessary when carrying out the tasks and have proven to be good in practice. National Guard training is a complex issue that covers different substantive, organizational, methodological, collective and personal and psychological aspects of the activities of all structures of the National Guard, commanders, supervisors, various categories of educators. Education of the National Guards must be improved and conducted effectively in different ways, using a variety of methods, means and forms of educational influence.

Key words: *management approaches, formation, National guard, educational and spiritual processes, public order, servants, current situation.*